

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 24Co/8/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8116222319
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 04. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eliška Wagshalová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2018:8116222319.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Elišky Wagshalovej a členov senátu JUDr. Antónie Kandravej a JUDr. Martina Barana, v spore žalobcu v spore žalobcu: S. H., J. XX.XX.XXXX, G. G. XX, XXX XX K., zastúpený: JUDr. Ambróz Motyka, advokátska kancelária, Námestie SNP 7, Stropkov, proti žalovanému: Endepro, s.r.o. v likvidácii, so sídlom Mlynské nivy, 821 09 Bratislava 2, IČO: 35 805 731, právne zastúpený De minimis, spol. s.r.o., so sídlom Lovinského 22, 811 04 Bratislava, IČO: 36 868 949, o vydanie bezdôvodného obohatenia, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov sp. zn. 8Csp/146/2016-73 zo dňa 9.8.2017 takto

rozhodol:

Zrušuje rozsudok a vec vracia súdu 1.inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

Predmet konania

1. Žalobca sa uplatnenou žalobou domáha vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 172 Eur a náhrady trov konania.

Obsah napadnutého rozhodnutia

2. Okresný súd Prešov ako súd prvej inštancie (ďalej len „súd“) rozhodol, že cit.:

„I. Žalobu z a m i e t a.

II. Žalovaný m á voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.“

3. Vychádzal zo zisteného skutkového stavu, podľa ktorého strany uzavreli dňa 29.8.2011 formulárovú zmluvu o spotrebiteľskom úvere, ktorou žalovaný poskytol žalobcovi spotrebiteľský úver na základe zákona č. 129/2010 Z.z. vo výške 200,- Eur za administratívny poplatok 40,20 Eur a s dohodnutou úrokovou sadzbou 23,57 % p.a.. Žalobca sa tak zaviazal žalovanému zaplatiť sumu 269,- Eur a to v 60. týždenných splátkach vo výške 4,49 Eur, pričom posledná splátka predstavovala 4,09 Eur. V zmluve sa ďalej uvádza, že úver sa poskytuje na dobu 60 týždňov a termín splatnosti poslednej splátky a teda konečnej splatnosti úveru je siedmy deň 60. týždňa po dni uzavretia zmluvy. V zmluve je uvedená aj RPMN vo výške 70,38 % a priemerná hodnota RPMN vo výške 45,11 %. Predpoklady použité na výpočet RPMN sú uvedené na druhej strane príslušnej zmluvy. V ten istý deň obe strany uzavreli aj zmluvu o zabezpečení splátok úveru, v ktorej sa uvádza, že poskytovateľ (žalovaný) sa zaväzuje, že za odmenu bude počas platnosti danej zmluvy pravidelne poskytovať službu spočívajúcu v prevzatí peňažnej hotovosti určenej na úhradu splátky na základe zmluvy uzavretej medzi stranami a to za celkovú odmenu 103,- Eur. Žalobca sa zaviazal túto odmenu splácať v 60. týždenných splátkach po 1,71 Eur, pričom posledná splátka predstavovala 2,11 Eur a to počas doby plácania spotrebiteľského úveru uvedenej v zmluve o spotrebiteľskom úvere. Podľa potvrdenia o doplatení pôžičky žalobca splatil dňa

25.10.2011 poskytnutú pôžičku. Žalobca pri svojom výsluchu uviedol, že pracuje ako kamenár a peniaze potreboval na živobytie, keďže v zime nepracoval. Pred uzavretím zmluvy o úvere, ktorá je predmetom tohto konania, uzavrel v minulosti uzavrel so žalovaným asi 6-7 podobných zmlúv, na základe ktorých mu boli poskytnuté peniaze. Manželka sa v roku 2015 dozvedela, že zmluvy ktoré uzavreli s touto spoločnosťou sú neplatné a preto chce svoje peniaze späť, keďže považuje úrok v týchto zmluvách za neprimeraný. Okolnosti uzavretia zmluvy zo dňa 29.8.2011 si presne nepamätal. Asi sa uzavrela v aute zástupkyne žalovaného pred miestom jeho bydliska. Bolo mu vysvetlené, kedy a v akej výške má svoj dlh splácať. Nepamätá si presne čo ešte okrem zmluvy o úvere podpisoval. Bolo mu však vysvetlené, že svoj dlh bude splácať v hotovosti k rukám zástupkyne žalovaného, no nevedel však o tom, že za to bude platiť osobitný poplatok. Žalobca ďalej uviedol, že väčšinu splátok úveru splácala jeho manželka.

4. Na zistený skutkový stav prijal právny záver, podľa ktorého súd mal za to, že zmluva o spotrebiteľskom úvere nespĺňa náležitosti v zmysle § 9 ods. 2 písm. f/ zákona č. 129/2010 Z.z. ani § 9 ods. 2 písm. k/ citovaného zákona. Dobu trvania zmluvy nemožno posudzovať zhodne s termínom splatnosti jednotlivých splátok, ktoré nemusia byť určené konkrétnym dátumom, pokiaľ podmienky zmluvy umožňujú spotrebiteľovi bez ťažkosti a s istotou identifikovať dátumy týchto splátok (rozsudok Súdneho dvora EÚ C-42/15 zo dňa 9.11.2016). Aj podľa citovanej smernice teda počet splátok nemôže predstavovať dĺžku trvania zmluvy, keďže počet splátok sa uvádza pri ďalšej spomínanej náležitosti zmluvy. Žalobca by teda žalovanému mal vrátiť len sumu poskytnutého úveru 200 Eur, zaplatil mu však 242,48 Eur, keďže žalobca uvedené tvrdenie žalovaného nespochybnil. Táto suma však predstavuje nielen splácanie úveru, ale aj odmenu zo samostatnej zmluvy o zabezpečení splátok úveru. Žalobca totiž uzatvoril aj ďalšiu samostatnú zmluvu o zabezpečení splátok, hoci nadväzujúcu na úverovú zmluvu a v zmysle nej mal žalovanému zaplatiť odmenu 103,- Eur. V žalobe sa však žalobca vôbec nezaoberal touto zmluvou a nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia odôvodnil výlučne už citovanými zákonnými ustanoveniami v súvislosti so zmluvou o úvere. Keďže, ako už súd uviedol, predmetom sporu bol len nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia zo zmluvy o úvere a súd dospel k záveru, že úver je bezúročný a bez poplatkový, čo znamená, že za úver by mal žalobca zaplatiť len 200,- Eur a zo zmluvy o zabezpečení splátok úveru odmenu 103,- Eur, pričom doposiaľ žalovanému uhradil len sumu 242,48 Eur, avšak túto odmenu je potrebné výrazne redukovať vzhľadom na predčasné ukončenie zmluvy a to na sumu 42,48 Eur, čo teda znamená, že k bezdôvodnému obohateniu žalovaného nedošlo. Žalovaný vzniesol námietku premlčania, súd sa musel ňou zaoberať a dospel k záveru, že táto námietka bola vznesená dôvodne. Súd zastáva názor, že tak subjektívna ako aj objektívna premlčacia lehota plynie odo dňa poslednej úhrady žalobcu t.j. 25.10.2011. Aj keď subjektívna lehota v zmysle zákona plynie od doby, kedy sa oprávnený subjekt dozvedel o bezdôvodnom obohatení povinného subjektu a o jeho výške, túto vedomosť je potrebné odvíjať od toho, kedy žalobca získal vedomosť o skutkových okolnostiach, z ktorých možno vyvodiť toto bezdôvodné obohatenie. Nie sú teda vôbec relevantné jeho právne znalosti, teda či vedel o príslušnej právnej úprave alebo judikatúre súdov. Žalobca sa o skutkových okolnostiach bezdôvodného obohatenia dozvedel v čase doplatenia úveru, teda 25.10.2011 a je nemysliteľné, aby súd akceptoval jeho názor o plynutí dvojročnej subjektívnej premlčacej lehoty až od marca 2016, kedy sa údajne dozvedel o bezdôvodnom obohatení na základe právnej analýzy od Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, teda po viac ako 4 rokoch. Takéto ponímanie začiatku plynutia subjektívnej premlčacej lehoty je neakceptovateľné a znamenalo by, že ustanovenie § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka je zbytočné, keďže každý oprávnený subjekt by si začiatok plynutia tejto lehoty prispôbil tak, aby nárok premlčaný nebol, keďže posúdenie by záviselo len od jeho tvrdenia. Uplatnený nárok však súd považuje za premlčaný aj v dôsledku uplynutia objektívnej premlčacej lehoty, ktorá je podľa súdu trojročná. Dôkazné bremeno o úmysle (či už priamom alebo nepriamom) žalovaného bezdôvodne sa obohatiť na úkor žalobcu, bolo na žalobcovi. Priamy úmysel je podľa názoru súdu v danom prípade nemožné preukázať. O nepriamy úmysel ide, ak sa žalovaný nechcel priamo bezdôvodne sa obohatiť, ale pre prípad, že k tomu dôjde, bol s tým uzročený. Súd zastáva názor, že je potrebné pri posúdení dĺžky objektívnej premlčacej lehoty rozlišovať o aký nedostatok zmluvy spôsobujúci vznik bezdôvodného obohatenia sa jedná. Je rozdiel, ak veriteľ neuvedie v zmluve vôbec niektorú povinnú náležitosť zmluvy o spotrebiteľskom úvere v zmysle zákona, pri ktorej objektívne nie je spochybniteľný jej nedostatok (napr. úroková sadzba alebo RPMN) a iné je, ak subjektívne môže sa vyjadrenie určitej náležitosti zmluvy vykladať rôzne. O takýto prípad ide aj pri náležitosti týkajúcej sa konečnej splatnosti úveru a termínu jeho splatnosti. Žalovaný ju poňal tak, že postačí uviesť počet týždňov. Ako už súd uviedol, súdna prax pri tejto otázke nie je jednotná a niektoré súdy považujú za postačujúce uvedenie počtu týždňov, keďže výpočtom sa predsa len dá zistiť do kedy sa má úver splácať. Pokiaľ teda aj súdy pripúšťajú spomínaný výklad, potom nemožno dospieť k záveru, že žalovaný sa úmyselne dopustil konania (chybným uvedením

spornej náležitosti zmluvy), ktorým sa bezdôvodne obohatil. Dôkazné bremeno na preukázanie úmyslu žalovaného bezdôvodne sa obohatiť je na žalobcovi, ten v tomto smere neprodukoval žiadny dôkaz a preto súd vychádzal z trojročnej objektívnej premlčacej lehoty plynúcej od poslednej úhrady žalobcu. Taktiež je potrebné podotknúť, že žalobca si v minulosti od žalovaného viackrát požičal, z čoho možno vyvodíť, že mu bolo známe, akým spôsobom bude vyjadrená konečná splatnosť predmetného úveru a zistiť si tak dátum, kedy nastane. Nebolo preukázané, že by sa žalovaný úmyselne bezdôvodne obohatil. Subjektívna aj objektívna premlčacia lehota začala teda plynúť 25.10.2011 a keďže žaloba bola podaná na súde až 31.10.2016, z dôvodu premlčania ju súd zamietol s poukazom na § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Podľa citovaného ustanovenia právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať. Po ukončení zmluvy zanikajú práva a povinnosti zmluvných strán vyplývajúce z príslušnej zmluvy a teda nemôže už dochádzať k porušeniu práv a povinností ustanovených predpismi s cieľom ochrany spotrebiteľa. Je nemysliteľné, že by po niekoľkých rokoch od zániku zmluvy (napr. 50 rokoch) si spotrebiteľ zmyslel podať žalobu o vyslovenie neprijateľnej zmluvnej podmienky a súd by sa musel jej skúmaním zaoberať. Súčasná právna úprav pritom za účelom naplnenia cieľa smernice Rady 93/13/EHS z 5.4.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách zaviedla osobitné súdne konanie o abstraktnej kontrole v spotrebiteľských veciach v § 301 až 306 CSP. Účelom tejto právnej úpravy je prispieť k zjednoteniu judikatúry v spotrebiteľských veciach a k prehľadnosti systému právnej ochrany spotrebiteľa. Predíde sa ňou tomu, aby súdy rôzne posudzovali tú istú zmluvnú podmienku.

5. Aplikoval ustanovenia § 37, § 39, § 41, § 52, § 107, ods. 1,2 § 451, ods. 1,2, § 456 OZ, § 2, § 9, § 11 zákona č. 129/2010 Z.z..

6. O trovách konania rozhodol podľa § 262 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku a úspešnému žalovanému priznal náhradu trov konania v plnom rozsahu.

Obsah odvolania

7. Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca. Navrhol, aby odvolací súd zrušil rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie, resp. zmenil a žalobe v celom rozsahu vyhovel. Právny názor súdu ohľadom určenia začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby považuje za nesprávny. Žalobca nemá právnické ani ekonomické vzdelanie a ako priemerný spotrebiteľ nemal ani tušenie o tom, že existuje dôvod, pre ktorý je nevyhnutné považovať celkové náklady spotrebiteľského úveru za neplatné. Žalobca ako spotrebiteľ uzatváral so žalovaným zmluvu o spotrebiteľskom úvere v dobrej viere a dôvodne očakával, že tento ako profesionál na finančnom trhu koná so znalosťou možného a dovoleného, čo by zodpovedalo jeho poctivému prístupu v podnikaní. O tom, že žalobcovi vzniklo bezdôvodné obohatenie, pretože výška nákladov úveru je objektívne neobhájiteľná sa skutočne dozvedel až od združenia HOOS v marci 2015 (prehlásenie Združenia HOOS je súčasťou súdneho spisu). Žalobca ako spotrebiteľ súc donútený svojou reálnou sociálnou situáciou uzatvoril spotrebiteľský úver, ktorý bol žalovaným klamlivo (nezahrnutím poplatku za zabezpečenie splátok úveru do RPMN) prezentovaný ako úver ekonomicky (pre spotrebiteľa) atraktívny (výškou úrokovej sadzby), ale v skutočnosti išlo o úver ekonomicky (pre spotrebiteľa) veľmi nevýhodný a drahý. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že aj úver ekonomicky nevýhodný a (pre spotrebiteľa) drahý môže byť úverom spĺňajúcim kritéria akceptovateľnosti za predpokladu, že úverová zmluva a prípadne aj zmluvy na ňu nadväzujúce spĺňajú všetky zákonné náležitosti, nebola uzatvorená po použití nekalej praktiky a výška úrokovej sadzby (aj výška RPMN) je spoločensky únosná (akceptovateľná) a hlavne pravdivá. Žalobca sa skutkové okolnosti o dôvode neplatnosti celkových nákladov úveru dozvedel najskôr v marci 2015 od spotrebiteľského združenia, preto konštatovanie súdu, že neznalosť zákona neospravedlňuje je v spotrebiteľskom právnom prostredí ovládanom prvkom kontraktačnej mocenskej prevahy dodávateľa neakceptovateľné. Žalobca namieta, že žalovanému zaplatil len 242,48 EUR a toto tvrdenie žalovaného spochybnil v podaní z 09.08.2017, ktoré predložil na pojednávaní toho istého dňa. Od začiatku konania stále tvrdí, že zaplatil žalovanému 372,- EUR a o tejto skutočnosti predložil súdu potvrdenie vystavené žalovaným. Žalovaný vo svojom písomnom vyjadrení doručenom súdu 05.12.2016 tvrdí, že žalobcovi bola poskytnutá zľava 129,52 EUR za predčasné splatenie úveru, ale o tomto tvrdení nepredložil žiaden dôkaz. Na druhej strane treba zdôrazniť, že žalovanému bolo doručené aj potvrdenie o zaplatení pôžičky vo výške 372,- EUR a voči tomuto dôkazu na pojednávaní 09.08.2017 „nevzniesol žiadne výhrady a pripomienky“. Rovnako je vykonanému dokazovaniu nezodpovedajúce

tvrdenie súdu, že žaloba o vydanie bezdôvodného obohatenia vychádza len z úverovej zmluvy. Už v žalobe je totiž celkom zrejme vymedzené skutkovo, že bezdôvodné obohatenie sa požaduje ako rozdiel medzi sumou poskytnutého úveru a sumou žalobcom zaplatenou (200,- EUR titulom poskytnutej sumy za úver, ktorý považujeme za bezúročný a bezpoplatkový + sumou 103,- EUR zo súvisiacej zmluvy o zabezpečení splátok + sumou 69,- EUR za úroky a administratívny poplatok). Za nesprávny považuje žalobca aj názor súdu o uplynutí objektívnej premlčacej lehoty. Súd žiadnym spôsobom neodôvodnil, prečo v konaní žalovaného nevidel ani len nepriamy úmysel získať bezdôvodné obohatenie napriek podrobnej právnej argumentácii žalobcu v jeho vyjadrení zo dňa 09.08.2017, ktorá bola prezentovaná aj na pojednávaní dňa 09.08.2017. Ako úmyselné súd nevyhodnotil (taktiež sa tým nezaoberal) ani klamanie spotrebiteľa pri uvádzaní nesprávnej výšky RPMN (skutočná RPMN je na extrémnej úrovni 228,66 %). Vyplývajú z genézy spotrebiteľských zmlúv a podnikateľskej činnosti žalovaného je evidentné, že hoci sa po faktickej a skutkovej stránke pri poskytovaní spotrebiteľských úverov a spôsobe inkasovania splátok žalovaným v zásade nič nezmenilo, tak žalovaný vzhľadom na legislatívne zmeny v snahe zachovať si neprimeraný zisk vytvoril nový osobitný druh zmluvy (zmluva o zabezpečení splátok úveru), ktorou formálne (v spotrebiteľskej zmluve) znížil extrémnu úroveň RPMN do zákonného limitu. Skutočná RPMN však zostala zachovaná v zásadne rovnakej výške prevyšujúcej 220 %. Súd prvej inštancie na pojednávaní dňa 09.08.2017 uznesením nepripustil zmenu žaloby o určenie neprijateľnej zmluvnej podmienky, ktorú žalobca navrhol podaním zo dňa 09.08.2017. Takýmto nesprávnym procesným postupom súd prvej inštancie znemožnil žalobcovi realizáciu jemu patriacich procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces (§ 365 ods. 1 písm. b). Rovnako je nevyhnutné konštatovať, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie o nepripustení zmeny žaloby, ktoré predchádzalo napadnutému rozsudku má vadu nesprávneho právneho posúdenia a táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej. (§ 365 ods. 2 CSP). Pripustenie zmeny žaloby vyplývalo zo skutkového stavu popísaného priamo v žalobe, ako aj v podaní zo dňa 09.08.2017. Výsledky doterajšieho dokazovania boli celkom jednoznačne podkladom pre konanie o zmenenej žalobe, nakoľko uplatnený nárok z prevažnej časti vychádza práve z neprijateľných zmluvných podmienok.

8. Žalovaný vo svojom písomnom vyjadrení k odvolaniu navrhol rozsudok ako vecne správny potvrdiť.

Hodnotenie odvolacieho súdu

9. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní (zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, ďalej len „C.s.p.“) v zmysle zásad uvedených v § 470 ods. 1 a 2 C.s.p., vzhľadom na včas podané odvolanie preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. C.s.p., bez nariadenia pojednávania (§ 385 C.s.p. a contrario) tým, že miesto a čas vyhlásenia rozhodnutia oznámil na úradnej tabuli súdu Krajského súdu v Prešove a na jeho webovej stránke najmenej 5 dní vopred a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je dôvodné.

10. Odvolací súd v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích dôvodov v kontexte s namietaným nesprávnym právnym posúdením, to, či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav správne, v úplnosti, aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, to všetko s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (Ústavný súd Slovenskej republiky II. ÚS 78/05).

K charakteru Zmluvy o zabezpečení splátok

11. Súd svoj záver o nemožnosti prijatia záveru o bezdôvodnom obohatení žalovaného oprel o skutočnosť, že bezdôvodné obohatenie predstavuje plnenie zo samostatnej zmluvy o zabezpečení splátok, ktorú žalobca v žalobe nevymedzil. V súvislosti s charakterom Zmluvy o zabezpečení pohľadávok je potrebné poukázať na písomné pripomienky Európskej komisie v konaní Zdeněk Sobotka proti Provident Financial pod číslom C-372/14 podľa ktorého Smernica Rady 87/102/EEC sa má vykladať v tom zmysle, že súčasťou celkových úverových nákladov pre spotrebiteľa na účely výpočtu RPMN je aj odmena za hotovostné preberanie splátok úveru a to bez ohľadu na výšku uvedeného poplatku ako aj na skutočnosť, či mal spotrebiteľ v tejto veci skutočnú slobodu voľby a v bode 2., že Smernica 2005/29/ES sa má vykladať v tom zmysle, že takéto konanie veriteľa, ak predkladá spotrebiteľovi zmluvné podmienky

takým spôsobom, že poskytne údaj o RPMN, ktorej súčasťou nie sú náklady na doplnkovú službu ako je tá vo veci samej, treba kvalifikovať ako klamlivú obchodnú praktiku, pokiaľ zapríčiňuje alebo je spôsobilá zapríčiniť, že priemerný spotrebiteľ urobí rozhodnutie o obchodnej transakcii, ktoré by inak neurobil.

12. Postup žalovaného, ktorý so spotrebiteľom uzavrie zmluvu o spotrebiteľskom úvere a zároveň zmluvu o poskytnutí „služby“ spočívajúcej v správe úveru z úverovej zmluvy za odmenu vo výške ktorá dosahuje v danom prípade viac ako 50% výšky poskytnutého úveru je jednoznačne potrebné hodnotiť ako nekalú obchodnú praktiku, ktorou sa žalovaný uzavretím zmluvy v priamom rozpore s právnou úpravou docielí dosiahnutie zákonom nedovolennej odmeny za finančné prostriedky poskytnuté spotrebiteľovi. V súlade so stanoviskom Európskej komisie v citovanej právnej veci je potrebné plnenie z tejto „doplnkovej služby“ započítať do celkových nákladov spotrebiteľa zo zmluvy o úvere, ktorú žalovaný so spotrebiteľom uzavrel. Je jasné, že žalovaný poskytuje úvery svojim klientom za neprimeraných podmienok, a stalo sa tak, aj v prípade tejto veci, kde celková odplata, ktorú žalovaný na základe zmluvy požadoval zaplatiť od žalobcu predstavovala neuveriteľných 57%. O to viac by sa uvedená zvýšená ochrana mala uplatniť v prípade, keď konanie podnikateľského subjektu je zreteľne a nepopierateľne v rozpore s právnou úpravou, ako tomu je v prípade konania žalovaného (uznesenie Krajského súdu Trnava , sp.zn. 23Co/231/2017)

13. Odvolací súd poukazuje na rozhodnutie Národnej banky Slovenska, orgánu dohľadu príslušnému podľa § 23 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z., č. sp.: NBS1-000-001-402, č. z.: 100-000-052-913 ktorým žalovanému bola udelená pokuta 90.000 Eur a zákaz používať nekalú obchodnú praktiku, konkrétne klamlivé konanie podľa ustanovenia § 8 ods. 1 písm. d) zákona č. 250/2007 Z. z., spočívajúcu v tom, že v zmluvách o úvere, spolu s ktorými uzatvára zmluvu Komfort alebo zmluvu s obdobným predmetom, nezaráta náklady spotrebiteľa zo zmluvy Komfort alebo zo zmluvy s obdobným predmetom do celkových nákladov spotrebiteľa pre účely výpočtu RPMN a odplaty podľa osobitného predpisu, v dôsledku čoho by v týchto zmluvách uvádzal RPMN a odplatu podľa osobitného predpisu v nižšej než skutočnej výške, čím by uviedol nepravdivú informáciu vo vzťahu k cene, čo by mohlo zapríčiniť, že spotrebiteľ urobí rozhodnutie o obchodnej transakcii, ktoré by inak neurobil.

14. Vzhľadom k uvedeným dôvodom a vzhľadom k tomu, že žalovaný použitím nekalej obchodnej praktiky uzavrel so žalobcom ako aj tisíckami ďalších spotrebiteľov zmluvu, ktorej účelom je obísť ustanovenia o ochrane spotrebiteľa, a ktorej súčasťou sú náklady spotrebiteľa vyplývajúce z úverovej zmluvy, ktorú s ním dodávateľ uzavrel, nie je možné takúto zmluvu považovať za samostatnú zmluvu, na ktorú sa nevzťahujú ustanovenia o ochrane spotrebiteľa, ale ako súčasť zmluvy o úvere a plnenie, na ktoré sa v nej spotrebiteľ zaviazal je potrebné započítať do celkových nákladov spotrebiteľa v súvislosti s úverovou zmluvou. RPMN spotrebiteľa pri tomto postupe predstavuje 228,66%. Táto extrémna výška podľa nároku odvolacieho súdu je v hrubom rozpore s dobrými mravmi.

K otázke premlčania

15. Súd prvej inštancie vychádzal pri posúdení premlčania z ustanovenia § 107 OZ, na ktoré odvolací súd odkazuje. Ako začiatok plynutia objektívnej aj subjektívnej premlčacej doby stanovil deň poslednej úhrady žalobcu, t.j. 25.10.2011.

16. Odvolací súd rešpektujúc rozličnosť názorov súdov pri posudzovaní začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby poukazuje na zjednocujúce stanovisko občianskoprávneho kolégia Krajského súdu v Prešove zo dňa 20.2.2018 podľa ktorého za rozhodujúci pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby pre uplatnenie práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia podľa § 107 ods. 1 OZ treba považovať deň, kedy sa oprávnený v konkrétnom prípade dozvie o tom, že na jeho úkor došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto ho získal. Vyžaduje sa skutočná, nielen predpokladaná vedomosť oprávneného o skutkových okolnostiach zakladajúcich bezdôvodné obohatenie a ktoré sú predpokladom uplatnenia práva na súde. Čas, kedy spotrebiteľ plní, je významný na účely objektívnej premlčacej doby (od kedy k bezdôvodnému obohateniu „došlo“) a nemožno ho bez ďalšieho spájať so začiatkom subjektívnej premlčacej doby len s poukazom na povinnosť poznať právo. Každý a teda aj spotrebiteľ je povinný poznať právo, no žiadny spotrebiteľ nemá povinnosť vedieť právo aj aplikovať. Tvrdenie spotrebiteľa o skutočnosti, na základe ktorej sa dozvedel o vzniku bezdôvodného obohatenia však aj spotrebiteľ musí preukázať a súd v súvislosti s tým umožní dodávateľovi použiť jeho procesné prostriedky. Odvolací súd v prejednávanej veci nevidí dôvod na odklon od tohto stanoviska.

17. Podstatné pre posúdenie začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby teda má moment, kedy sa dotknutá osoba dozvie, že plniť nemala a nie že plnila. Z nateraz zisteného skutkového stavu vyplýva tvrdenie žalobcu o tom, že o bezdôvodnom obohatení sa dozvedel od Združenia pre ochranu spotrebiteľa HOOS. Žalobca na preukázanie svojho tvrdenia bude musieť preukázať relevantný dôkaz. Ako vyplýva z početných rozhodnutí súdov, pre začiatok plynutia subjektívnej doby je rozhodujúce poznanie skutkových okolností (ani nie tak právneho posúdenia), no okolností nie zo zmluvy, ale okolností z porušenia práva, v danom prípade z bezdôvodného obohatenia (okolnosť, že došlo k porušeniu zákona, o výške bezdôvodného obohatenia a príčinnej súvislosti medzi prvými dvoma okolnosťami). Zdá sa teda, že nepostačujú pochybnosti, ale „dozvedenie“ sa o skutkových okolnostiach bezdôvodného obohatenia. Javí sa, že prehlásenie Združenia na ochranu spotrebiteľa HOOS (čl. 69) svojím obsahom môže ako dôkaz obstať.

18. Vo vzťahu k začatiu plynutiu objektívnej premlčacej doby je záver súdu správny a otázna je jej dĺžka. V danej právnej veci bezdôvodné obohatenie vzniklo z neprijateľnej zmluvnej podmienky (uvedenie nesprávnej výšky RPMN, úrokovej sadzby), a z použitia nekalej obchodnej praktiky (uvedenie nepravdivej informácie vo vzťahu k cene služby). Odvolací súd má za to, že použitie nekalej obchodnej praktiky pri uzatvorení zmluvy je konaním, ktoré svedčí úmysle dodávateľa obísť zákonné ustanovenia o ochrane spotrebiteľa a úmysle sa na jeho úkor bezdôvodne obohatiť.

19. Z uvedených dôvodov a z dôvodu potreby doplnenia dokazovania vo vzťahu k výške uplatneného nároku má odvolací súd sa zo, že boli naplnené podmienky v zmysle § 389 ods. 1 písm. b) C.s.p. na zrušenie napadnutého rozhodnutia a vrátenie veci na ďalšie konanie súdu prvej inštancie.

20. Z obsahu odvolania žalobcu vyplýva aj jeho námietka, že neboli splnené podmienky, aby súd zamietol návrh žalobcu na rozšírenie žaloby. Rozhodnutie súdu o zmene je upravené v § 142 CSP. O pripustení zmeny žaloby súd rozhoduje uznesením (§ 234 ods. 1). Proti uzneseniu o pripustení alebo nepripustení zmeny žaloby nie je prípustné odvolanie (§ 357). Otázka správnosti, či nesprávosti postupu súdu, ktorý nepripustil zmenu žaloby teda nemôže byť predmetom prieskumu v odvolacom konaní.

21. Nie je však možné stotožniť sa so záverom súdu, že žalobca nemá na určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky naliehavý právny záujem. Odvolací súd poukazuje na skutočnosť, že v danom prípade bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno vo vzťahu k preukázaniu naliehavého právneho záujmu nespočíva na žalobcovi, keďže tento vyplýva priamo zo zákona. Zo samotného zákonného ustanovenia § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka vyplýva právny záujem žalobcu ako spotrebiteľa na určenie neplatnosti neprijateľnej zmluvnej podmienky, ktorá spôsobuje nerovnováhu v postavení účastníkov tohto konania a predmetnej spotrebiteľskej zmluvy. Platí, že členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok (článok 6 bod 1 Smernice Rady 93/13/EHS z 05.04.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách). Spotrebiteľ má právo, aby jeho právne postavenie nebolo spochybňované existenciou neprijateľnej zmluvnej podmienky a v tomto slova zmysle nie je rozhodné, či dochádza aj k uplatneniu práv na plnenie vyplývajúcich z takejto neprijateľnej podmienky (posudzuje sa, či zmluvná podmienka je z objektívneho hľadiska spôsobilá negatívne zasiahnuť do práv spotrebiteľa), ako ani to, kedy sa spotrebiteľ domáha určenia zmluvnej podmienky za neprijateľnú. Žalobkyňa v postavení spotrebiteľky má zákonné právo na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách v zmysle § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z.z. (každý spotrebiteľ má právo na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách), z čoho taktiež naliehavý právny záujem na požadovanom určení vyplýva. Uvedené je v súlade s judikatúrou Európskeho súdneho dvora a ochranou spotrebiteľa ako slabšej zmluvnej strany.

22. Úlohou súdu prvej inštancie bude v ďalšom konaní považovať Zmluvu o zabezpečení splátok úveru za súčasť zmluvy o úvere a odmenu v nej dohodnutú za súčasť nákladov spotrebiteľa v súvislosti s uzavretou úverovou zmluvou, posúdiť jej platnosť (§ 39 OZ) zaoberať sa nepriamym úmyslom žalovaného nadobudnúť od žalobcu plnenie zo zmluvy po použití nekalej obchodnej praktiky, umožniť stranám procesné práva v súvislosti s novým názorom na začiatok premlčacej doby, novo posúdiť subjektívnu premlčaciu dobu od momentu, kedy sa žalobca dozvedel o relevantných skutkových

okolnostiach pre podanie žaloby, a teda o skutku nie zo zmluvy, ale o skutku z porušenia práva. Súd svoju úvahu, ktorou sa bude riadiť náležite odôvodní. Jeho rozhodnutie musí zodpovedať zákonným kritériám podľa § 220, ods. 2 C.s.p.

23. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie o náhrade trov konania, vrátane trov odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 C.s.p.).

24. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).